

V krilu ložkega Snežnika začenja se dolina deržeča od juga proti severju; derži pa poleg cele pivške planote, in se razgrinja široko pod samim Nanosom; imenuje se dolina po svoji glavni vodi ponikvarici Pivka (pivška dolina). Dolga je 5 ur, široka nad Postojno samo $\frac{1}{2}$ ure, niže pod Postojno, kjer se združi potok Nanosica z reko Pivko, pa tudi $1\frac{1}{2}$ ure. Med Zagorjem in Radovo-vasjo je dolina samo nekoliko sežnjev široka, in po tej soteski je tudi prehod iz više koritaste doline v pravo Pivko. Do Radohove vasi je Pivka suha in pusta; od ondudaj versté se pa lepi logi z rodovitnimi njivami in iz med njih molé tu pa tam obrastle kepe in gole apnenéne skale, med katerimi nosi ta ali una lepo cerkvico ali kapelico. Dolinski žleb je primeroma 1600' visok in najvišji mesti v nji na vzhodu Postojna, Razderto na zahodu imate samo 1759 pa 1791' visokosti. Izvir reke Pivke pod Ternom 1646' in nje izliv v jamo postojnsko dela to dolino posebno glasovito.

J. Kje pa je vipavska dolina, od koder pridejo tako zgodaj česnje in drugo sadje?

O. Sedlo pri Razdertem (1791') deli Pivko od doline reke Vipave. Ta globoka dolina, št. Vid 490', Vipava ali Ipava 239' je na svojem gorenjem kraju po pravem pogričje, a še le nad Ipavo začenjajo tolsta alluvialna tla, ki delajo, da je pod milim skoro italiskim nebom ta dolina najblaži kraj na Kranjskem. Na vzhodu obdajajo to dolino sterne stene Nanosa in Hrušice, na zahodu pa herbtí, ki zasegajo tudi navznoter v dolino 1000–1200' ter zakrivajo zadnje strani teržaškega Krasa; to podeljuje tej dolini neko posebno prirodno ljubkost in mičnost.

(Dalje prih.)

Stari in mladi Slovenec.

Krêvati.

O. Quiescere, habitare.

S. Nsl. okrêmati convalescere, pišete cf. kremy-ene; navadno se čuje o k r e v a t i, bulg. krevam se surgo, čes. okřatíá-vati refici. Pa ne nam. okrepvati, kakor okrepniti, okreniti indurescere, skrepeniti rigere, krêpü stsl. firmus, fortis, proprie rigidus, durus.

Kreñati.

O. Kreñ-a-ěši (kreñn-) deflectere, kreñati flectere; krañiti se torqueri, krañu tortus, immitis; kračina cholera cf. scr. krunc curvari.

S. Nsl. kreniti gubernare, ukrniti; krenuti se movere modice, razkreniti noge; kretati, nevkreten firmus; iz krañu je krotovica, krtovica gedrehtes garn, schlinge; krotu, kruto valde, croat. krut durus, rigidus, crudelis.

Kuditi.

O. Vituperare, accusare, corrumpere cf. lit. let. skaud dolere et scr. kud; croat. serb. kuditi spernere; kuditelj qui vituperat.

S. Jeli v zvezi stsl. kuditi in kujati murmurare; ne kujaj mi da mihi veniam, nsl. kujati se aemulari (schmolten); kujanje superbia, recte murmuratio, kujba zelotypia rad. ku et suff. iba?

O. Se vé da.

Kupü.

O. Kupü a) proprie cumulus ahd. hüfo, hauf, simul; b) emtio, mercatura.

S. Znamenivo je, da pišete a) na kupi p. sizvati ljudi, vü kupi sibrati se, žiti, sêdêti, na vkupi, vi kupê sêsti; kupino simul p. rasti, si otroky; ß) kupü, pa tudi kupija, kuplja mercatura, merx, emtio, serb. kupnja, kupenica fundus emtus nsl. kupnica ager emtus, kupilo, kupilno, kupilište forum; kupëj, kupičina mercator, kupičištvo mercatura, negotium.

Kurü.

O. Kurü gallus, kura, kurica gallina, kure-řete pullus gallinaceus.

S. Iz scr. kur sonare, nsl. peti, petelin; in ker rabim kurećina, kurnik, kura, zakaj bi ne tudi kurüm.!

Kyvati.

O. Kyvaja-vaješi movere caput na pr. glavami, glavu, si carem consentire cf. gr. κύπτειν; stsl. kyti, serb. kinuti scr. ku ire; kvati-aja-ješi.

S. Nsl. nekđaj tudi kivat, sedaj navadno kimati movere caput, annuere.

Kydati.

S. Nsl. ki d a ti iacere, eiicere na pr. gnoj, neg.

O. Stsl. tudi blasphemare p. imena, slovesa zljaja k o m u kydati; cf. kināti sę nasci rad. kyd.

Kypū.

O. Imago: kipom moimī ego ipse, u svoiemī kipu.

S. Nsl. serb. kip magy. kēp: de kapī cogitandum non est. Tega ne umēm. Kapī stsl. imago p. obrazy tvore i kapi, vī božiju kapī stvorivī človeka; statua, idolum, theca, vagina, talentum; kapište delubrum, statua, sculptile; cf. alb. kēp lapides caedo goth. skapjan; pa ne stsl. kypēti salire, kypēnije bullitio na pr. plammenoe kypenije?

Kyta.

O. I k i t a ramus, kytūka corymbus.

S. Nsl. fasciculus, ramus, nervus, cartilago, žilnata kita lacertus, rus. dial. kita ligamen; serb. kititi ornare, in od tod menda stsl. kyčiti, — sę inflare, bulg. kiti, kiči ornare; kyčenije superbia, kyčivū superbus, kyčije fastus. Vi primerjate s kyka, kyčika coma nsl. kečka. Ker pravite: de scr. k a k superbire non videtur cogitandum; se morda vjema k i t a s k i t i t i, kičiti, in kinč je nam. kič, kičije t. j. lepoteče, okrasje, kakor krinka nam. krika iz kriti, ne pa iz magy. kinč!

Kašta.

O. K a š t a - i c a - e r i c a σκητὶ tentorium, nidus, tugurium καλύβη, kaštīnikū, kaštevatī — štuja — ješi in tentorio habitare cf. bulg. kŭta servare et kaštŭ angulus, kaščī i kotīci mansiuncula, nidus.

S. Hrov. je kuča nsl. koča-ica, kočar-ica-riti; bulg. je kŭštŭ, kŭta servare, in nsl. morebiti kašča, kašta (Getreidekammer — Kasten) naravnost iz stsl. kašta, ne pa iz nem. Kasten.

L.

Lagvica.

O. Nekaka sklenica, stsl. poculum, λάγνηρος, lagena, laguncula.

S. Če se tudi vjema z gerško-latinsko, vendar je občna že, da jo smem rabiti i nsl. lagev, lagva, lagvica.

Lagoditi.

O. Convenire, adulari, se dare na pr. ni pitju ni êdenju ne lagodite; lagodinũ conveniens, congruens, moderatus; optimus.

S. Tako se reče lahko tudi nsl. lagodna kazen, muka, vlaga, toplota, zima, lagodna paliha piča t. j. primerna pa nezmerna ali preobila.

O. Lagodino i lagojno convenienter; česk. je lahoditi adulari, lahoda comitas.

S. Nsl. pa, pravite, je lagoda, lagota petulantia, lagoden petulans, in celo infirmus, kakor hrov. serb. nelagodan, nelagodstvo languor. Jeli korenika lag-leg, lahek-lehek, lahoten? Murko ima lagoden t. j. brez vrednosti. Lagoj, pišete Vi, nsl. malus: lagoje drevo; kar jaz vem, je lagoj krik, vpitje p. lagoj gnati, večati ali kričati.

Ladinũ.

O. Orestũ i Piladu ladna bysta i têlomĩ i mudrostiju; ladinũ aequalis, ladino, ladinovati consentire; rus. je ladũ concentus.

S. Polj. in česk. pa ordo (bez ladu a skladu); morebiti je ladinũ nam. vladen (cf. ladati in vladati) to kar vrũstĩnũ aequalis, coevus.

Lajna.

O. Lajna n. pl. latera, ilova —, zdanije lajno laterum confectio; stercus.

S. V drugem pomenu je nsl. lajno n. sg., lejno; lajnje schleimige excremente; gr. κοπρώννμος je stsl. lajnoimenitũ! Smel bi rabiti lajno tudi v stsl. prvem pomenu nam. opeka, cegel.

Lakati.

O. I alũkati esurire, ieiunare; abstinere, lačiba i alũčiba fames, lakota i alũkota, alkateli-nica itd.; lakomiti se cupere (cum dat. rei).

S. V drugi obliki je stsl. prav navadna, nsl. pa meni neznana. Jaz pišem lakomen, lakota in lakot, lakomnost, pa čem pisati tudi po Vaše lakom cupidus, avarus, gulosis, lačba, lakomost, lakomstvo, lakotec in lakotnik, lakotnija, lakomica (liv, lijak) itd.

Lani.

O. Lani anno praeterito, otũ loni, čes. polj. loni.

S. Lani in vlani, lansko leto, lanina t. j. lanske reči. Veseli me, da se čita že stsl. lani, ker sem bal se, da je tujka (l'anno).

Lančuhū.

O. Lancuh je tudi poljski catena, cf. mhd. lanne.

S. Nsl. lanec, verste, čerte lančnice, serb. lanac t. j. veriga.

Laska.

O. Adulatio p. grozoju i laskoju; laskavū-viči-ateli, laskanje blanditiae, laskati kogo, — se komu.

S. Sicer ne pravite, da je tudi novoslovenska; ali ker jo pišejo slovanski knjižniki sploh, jo bodem pisaril i jaz, sej je laske in laskavosti tolikanj na svetu! Znameniva je čes. laskomina, kar nsl. serb. skomina ali stsl. oskomina stupor dentium.

P a š n i k.

Učitelj, bodi v šoli odkritoserčen! Če hočeš, da bode tvoja beseda pri učencih kaj veljala, kaži se učencem vedno popolnoma odkritega. Učenci ne smejo nikoli misliti, da učitelj drugače govori kakor misli. Kar koli tedaj govoriš, naj bo gola resnica, in če včas ne smeš povedati resnice, raji molči ali se vprašanj radovednih učencev ogibaj. Prav nespametno delajo tisti starši in učitelji, ki otrokom o kakih rečeh nepravdo pripovedujejo, n. pr. da po hudobne otroke pride iz pekla parkelj, da jih vzame, da pride sveti Nikolaj iz nebes in otrokom deli darove i. t. d. Otrok kmali kmali sam sprevidi ali od drugih zvê, da so to prazne reči, in potem tudi ne verjame še več drugega, kar mora verjeti.

Učitelj, bodi v šoli dosleden! Kar enkrat tirjaš to tirjaj tudi drugo; otroci kaj hitro zapazijo, če si omahljiv, da delaš danes tako, jutro drugače, in si po pravici mislijo: „Zakaj smemo to pa uno včas storiti, včas pa ne?“

Učitelj, ne muči učencev po nepotrebnem! Vselej, kedar se učenci morajo učiti kaj, kar še nerazumejo, prizadevlje jim to veliko praznega truda. Nikar tedaj učencem nikoli ne nalagaj kakenga uka, ki jim ga še nisi dobro in vsestransko razložil, da ga popolnoma razumejo. Kar koli se mora učenec iz glave učiti, mora popred razumeti.